

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **J. Ch.,** zastoupen Mgr. et Mgr. Alenou Vlachovou, advokátkou se sídlem Husova 242/9, Praha 1, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje,** se sídlem Žerotínovo nám. 3/5, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 17. 12. 2014, č. j. 29 Af 67/2013 - 54,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 12. 2014, č. j. 29 Af 67/2013 - 54, **se zrušuje.**

II. Rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje ze dne 7. 8. 2013, č. j. JMK 84709/2013, sp. zn. S - JMK 6887/2013 OSP, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o žalobě 12 342 Kč do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupkyně žalobce Mgr. et Mgr. Aleny Vlachové, advokátky.

IV. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti 4 114 Kč do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupkyně žalobce Mgr. et Mgr. Aleny Vlachové, advokátky.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 17. 12. 2014, č. j. 29 Af 67/2013 - 54, byla zamítnuta žaloba, kterou se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 8. 2013, č. j. JMK 84709/2013, sp. zn. S - JMK 6887/2013 OSP (dále také „rozhodnutí o odvolání"), jímž žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil platební výměr Magistrátu města Brna (dále jen „magistrát") ze dne 18. 12. 2012, č. 12/02/012880, č. j. ŽP/336619/12 (dále také „platební výměr"), na místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění a využívání a odstraňování komunálních odpadů za rok 2012. Platebním výměrem byl žalobci (narozenému v roce X) vyměřen místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů (dále jen „místní poplatek za komunální odpad") ve výši 500 Kč podle § 10b odst. 1 písm. a) zákona č. 565/1990 Sb., ve znění platném a účinném pro projednávanou věc, tj. ve znění účinném do 30. 6. 2012 (dále jen „zákon o místních poplatcích") ve spojení s § 11 odst. 1 tohoto zákona a obecně závazné vyhlášky statutárního města Brna č. 18/2010.

[2] Krajský soud v citovaném rozsudku nejprve posoudil žalobcem vznesený návrh na předložení věci Ústavnímu soudu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky pro rozpor aplikovaného § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích s ústavním pořádkem. Stran tohoto návrhu plně odkázal na argumentaci Nejvyššího správního soudu obsaženou v rozsudku ze dne 12. 11. 2014, č. j. 1 As 116/2014 - 29. Na jejím základě krajský soud konstatoval, že pro předložení projednávané věci Ústavnímu soudu není důvod. Dále krajský soud uvedl, že jediným hlediskem pro posouzení, zda je žalobce poplatníkem místního poplatku za komunální odpad, je místo jeho trvalého pobytu. Předmětné § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích, podle kterého poplatek za komunální odpad platí fyzická osoba, která má v obci trvalý pobyt, soud vyhodnotil jako zcela konkrétní a konstatoval, že správní orgány neměly možnost v projednávané věci postupovat jiným způsobem. Podle platné právní úpravy nemohly správní orgány zohlednit, zda je poplatník zletilý či nezletilý, nebo vyměřit poplatek rodičům nezletilého poplatníka. Krajský soud neuznal ani námitku, podle níž je žalobce nucen fakticky hradit náklady na likvidaci odpadů dvakrát – v místě trvalého i faktického bydliště. K tomu krajský soud uvedl, že pokud stěžovatel platí za likvidaci odpadu Dětskému domovu v B., jedná se nesporně o jiný druh platby, a nikoliv o dvojí vyměření totožného místního poplatku.

II.

[3] Proti shora uvedenému rozsudku podal žalobce (dále také „stěžovatel") v zákonné lhůtě kasační stížnost, v níž navrhl, aby Nejvyšší správní soud předložil věc Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích pro rozpor s ústavním pořádkem, principy demokratického právního státu a Úmluvou o právech dítěte. Předmětné ustanovení podle něj nijak nerozlišuje poplatníky podle jejich věku, nijak se neváže na skutečný majetek či příjem poplatníka, a ani nezohledňuje skutečnost, zda poplatník v obci, kde má evidován trvalý pobyt, skutečně bydlí a zda zde produkuje nějaký odpad. Dále stěžovatel uvedl, že pokud by předmětné ustanovení bylo shledáno v souladu s ústavním pořádkem, je v rozporu s ním jeho interpretace a aplikace v projednávané věci. Soud i správní orgány podle něj postupovaly formalisticky a interpretovaly § 10b odst. 1 zákona o místních poplatcích v rozporu s čl. 32 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a

čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. Místní poplatek za komunální odpad lze podle stěžovatele vyměřit pouze zákonným zástupcům nezletilé osoby. Současně nelze připustit, aby nezletilé děti odpovídaly za to, že jejich zákonní zástupci nesplnili svoji povinnost a místní poplatek za dítě neuhradili. V závěru kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že postup magistrátu a žalovaného spočívající ve vyměření místního poplatku za komunální odpad žalobci, který byl v době splatnosti poplatku nezletilý, je nutné posoudit jako extrémně nespravedlivý, rozporný se základními zásadami humanity, morálky a demokratického právního státu a v neposlední řadě i s normami ústavněprávní síly. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil.

III.

[4] Žalovaný podal ke kasační stížnosti vyjádření, ve kterém uvedl, že v projednávané věci nemohly správní orgány vykročit mimo rámec výslovné zákonné úpravy. Ve zbytku pak odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2014, č. j. 1 As 116/2014 - 29. Vzhledem k uvedenému žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

IV.

[5] Z předloženého správního spisu zjistil Nejvyšší správní soud následující skutečnosti. Stěžovatel (nar. X) byl od roku 2004 na základě rozhodnutí soudu umístěn v ústavní výchově – v Dětském domově B., neboť jeho rodiče nebyli schopni zajistit jemu ani jeho sourozencům základní životní podmínky nezbytné pro jejich rozvoj. Dne 14. 6. 2012 (při dovršení zletilosti) uzavřel s Dětským domovem B. smlouvu o poskytnutí plného přímého zaopatření zletilé nezaopatřené osoby po ukončení výkonu ústavní výchovy (§ 24 odst. 4 zákona č. 109/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Příjem stěžovatele v době podání žaloby představoval přídavek na dítě ve výši 700 Kč, který byl v plné výši poukazován na účet uvedeného dětského domova.

[6] Dne 21. 11. 2012 zaslal stěžovatel prostřednictvím své zástupkyně magistrátu žádost o doručení písemností ve věci místního poplatku za komunální odpad s tím, že mu nikdy v minulosti nebyly řádně doručeny jakákoliv rozhodnutí ani jiné písemnosti ve vztahu k tomuto poplatku. V reakci na uvedenou žádost byl zástupkyni stěžovatele dne 2. 1. 2013 doručen mj. platební výměr ze dne 18. 12. 2012, č. 12/02/012880, č. j. ŽP/336619/12, jímž byl stěžovateli vyměřen místní poplatek za komunální odpad pro rok 2012 ve výši 500 Kč. Proti tomuto platebnímu výměru podal stěžovatel včasné odvolání, v němž uvedl obdobné námitky jako později ve správní žalobě a kasační stížnosti.

[7] Žalovaný rozhodnutím ze dne 7. 8. 2013, č. j. JMK 84709/2013, sp. zn. S - JMK 6887/2013 OSP, stěžovatelovo odvolání zamítl a napadený platební výměr potvrdil. V odůvodnění mimo jiné uvedl, že kritériem pro vydání platebního výměru byl trvalý pobyt stěžovatele na území města Brna. V poplatkovém řízení nemohl magistrát zohlednit případnou tvrdost zákona nebo obtížnou sociální situaci, neboť zde není zákonný důvod, který by to umožňoval. Konkrétní důvody, které stěžovatel uvedl ve

vztahu ke své osobě, nebylo tedy možno vzít v úvahu. Stěžovatel nespadal do žádné skupiny poplatníků osvobozených od povinnosti platit předmětný poplatek a umístění žalobce v ústavní výchově, tvrzená výchovná nezpůsobilost jeho rodičů, ani jeho nezletilost nebyly pro vyměření poplatku rozhodné. Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel žalobu, o níž krajský soud rozhodl výše uvedeným způsobem.

[8] Ve správním spise se dále nachází platební výměry a hromadné předpisné seznamy na místní poplatky za komunální odpad za období let 2002 až 2011, které magistrát doručoval stěžovateli prostřednictvím veřejných vyhlášek. Platební výměry vydané v letech 2004 až 2008 a hromadný předpisný seznam za rok 2009 (ve vztahu ke stěžovateli) byly následně žalovaným na základě podnětu magistrátu zrušeny v rámci přezkumného řízení z důvodu, že stěžovatel v rozhodném období splňoval podmínky nutné pro osvobození od místního poplatku za komunální odpad stanovené vyhláškou statutárního města Brna č. 18/2010. Platební výměry na místní poplatek za komunální odpad za roky 2002, 2010 a hromadný předpisný seznam za rok 2011 (ve vztahu ke stěžovateli) byly pak žalovaným z důvodu uplynutí prekluzivní lhůty pro stanovení daně taktéž zrušeny, a to v reakci na rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 12. 2014, č. j. 29 Af 50/2013 - 62. Ze správního spisu dále Nejvyšší správní soud zjistil, že magistrát rozhodnutím ze dne 22. 4. 2016, č. j. ŽP/17/2016/PROM, sp. zn. SČ 22218, stěžovateli prominul místní poplatek za komunální odpad za roky 2010 až 2013.

V.

[9] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] Stěžovateli byl stanoven poplatek podle § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích (ve znění účinném do 30. 6. 2012). Podle tohoto ustanovení „*Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů platí fyzická osoba, která má v obci trvalý pobyt; za domácnost může být poplatek odváděn společným zástupcem, za rodinný nebo bytový dům vlastníkem nebo správcem; tyto osoby jsou povinny obci oznámit jména a data narození osob, za které poplatek odvádějí.*“

[11] Při předběžném projednání věci nyní rozhodující senát zjistil, že dne 8. 4. 2015 podal Nejvyšší správní soud (pod sp. zn. 9 As 211/2014) k Ústavnímu soudu návrh na vyslovení protiústavnosti citovaného ustanovení § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích (čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky a § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů). Z tohoto důvodu bylo usnesením ze dne 20. 4. 2015, č. j. 7 Afs 18/2015 - 24, rozhodnuto o přerušení řízení [§ 48 odst. 3 písm. d) s. ř. s.].

[12] Nálezem ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15, veřejně vyhlášeným dne 15. 8. 2017, Ústavní soud o návrhu Nejvyššího správního soudu rozhodl. Tím odpadla překážka pro přerušení řízení o kasační stížnosti stěžovatele, a proto bylo usnesením ze dne 30. 8. 2017, č. j. 7 Afs 18/2015 - 61, rozhodnuto, že v řízení se pokračuje.

[13] Ústavní soud dospěl k závěru, že § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích, ve znění účinném do 30. 6. 2012, byl v rozsahu, v němž ukládal povinnosti nezletilým poplatníkům, v rozporu s čl. 32 odst. 1 ve spojení s čl. 4 odst. 4, čl. 3 odst. 1, a s čl. 11 odst. 1 ve spojení s čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. V odůvodnění Ústavní soud mj. uvedl, že:

„Obecně nelze vyloučit, že i nezletilí budou mít ke splnění poplatkové povinnosti k dispozici dostatečný majetek (získaný např. darem, dědictvím) či příjem (získaný např. výdělečnou činností). Takový majetek však mít nemusí, přičemž možnost obstarat si příjem vlastním úsilím je vzhledem k jejich věku zákonem omezena. K tomuto omezení Českou republiku ostatně zavazují i její mezinárodní závazky [srov. čl. 32 Úmluvy o právech dítěte či Úmluvu o nejnižším věku pro vstup do zaměstnání (publ. pod č. 24/2008 Sb. m. s.)].

Poplatek za provoz systému shromažďování odpadů byl vybírán bez ohledu na to, zda měl nezletilý poplatník nějaký příjem či majetek, z něhož jej mohl uhradit. Zároveň byl tento poplatek vybírán jako příspěvek – nezletilý tedy neměl možnost se placení poplatku vyhnout tím, že by nežádal či nevyužil zpoplatněného individualizovaného protiplnění. Zároveň neměl možnost svou poplatkovou povinnost ovlivnit ani změnou místa trvalého pobytu [pouze poplatek za provoz systému shromažďování odpadů je vybírán na základě tohoto evidenčního kritéria; jeho určení se přitom odvíjí od trvalého pobytu matky či rozhodnutí zákonných zástupců, srov. § 10 odst. 3 a 10 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů]. V tomto ohledu lze pouze zčásti přisvědčit vládě, která zastává názor, že daně a poplatky jsou nedobrovolná plnění a možnost ovlivnit jejich uložení volbou místa trvalého pobytu je tudíž bez významu.

Nedobrovolnost poplatku zdůrazněná vládou se totiž v projednávané věci projevuje tím, že nezletilý poplatník je povinen poplatek zaplatit bez ohledu na to, zda má či může mít k jeho zaplacení prostředky, nebo zda může jeho vyměření zabránit, pokud prostředky nemá (a mít ani nemusel). Přiléhavým se v takové situaci jeví známý anekdotický výrok Benjamina Franklina, podle něhož na tomto světě nemůže být jisté nic, s výjimkou smrti a daní [Smyth, A. H. The Writings of Benjamin Franklin, Vol. X (1789-1790). New York: MacMillian, 1907, str. 69]. Pl. ÚS 9/15. Kromě těchto dvou jistot by však měla mít místo i jistota třetí – ochrana základních práv a svobod ze strany soudní moci (čl. 4 Ústavy). V případě poplatků je obvyklé upřednostnit určení jejich výše ve vztahu k poskytnuté výhodě či plnění (v případě příspěvků ve vztahu k výhodě dané k dispozici) a nelze plně uplatnit zásadu daňové spravedlnosti v podobě rovnoměrného zatížení daňových poplatníků podle jejich hospodářské výkonnosti. To však nemění nic na tom, že alespoň v nějaké míře se zatížení podle hospodářské výkonnosti, byť v typizované a paušalizované podobě, uplatnit musí. Daňový zákonodárce totiž nesmí snižovat pod určitou mez dalším zdaňováním ten majetek, který funguje jako základ individuálního formování života poplatníka daně (odst. 45 nálezu sp. zn. Pl. ÚS 29/08).

Ospravedlnění existence nezdanitelného základního existenčního minima vychází jednak ze základního práva v podobě lidské důstojnosti, která ukládá státu povinnost ponechat, popř. zajistit každému občanovi základní potřeby pro lidskou a důstojnou existenci (čl. 10 odst. 1 Listiny), jednak z požadavku na respektování autonomní sféry jednotlivce (čl. 2 odst. 3 Listiny). Ochrana autonomního prostoru jednotlivce zahrnuje též respekt k uspořádání jeho životních

podmínek, v nichž se může svobodně realizovat mimo jiné jakožto bytost sociální a hospodářská, která získává prostředky k životu prací a jinou činností s ekonomickými aspekty [nález sp. zn. I. ÚS 504/03 ze dne 25. 11. 2003 (N 138/31 SbNU 227)]. Svobodný vývoj a rozvoj osobnosti je ovšem v této oblasti podstatným způsobem omezen v případech, kdy se činnost jednotlivce musí převážně či zcela zaměřit na placení dluhů (v tomto ohledu nabývá na významu sociální role insolvenčního práva, (srov. usnesení sp. zn. I. ÚS 3271/13 ze dne 6. 2. 2014, odst. 30 a 31). Takový stav lze v zásadě akceptovat, pokud jde o následek dobrovolně přijatých nebo vlastním zaviněním vniklých závazků (neboť smlouvy se mají dodržovat, dluhy platit a újma má být nahrazena).

K ochraně autonomního prostoru v případě nezletilých přistupuje požadavek jejich zvláštní ochrany (čl. 32 odst. 1 Listiny). Jeho podstata v této souvislosti spočívá v záruce svobodného uspořádání vlastních životních podmínek při dosažení zletilosti. Veřejná moc tak nezletilým nemůže ukládat povinnosti, které svou mírou či způsobem zatěžují nad únosnou mez možnost uzpůsobit si život podle vlastní potřeby. Je tedy ústavně chráněným zájmem dítěte, aby do dospělosti nevstupovalo se závazky, jež mohou mít rdousící efekt (nález sp. zn. I. ÚS 1775/14 ze dne 15. 2. 2017). To platí tím spíše v případech, kdy jde o dluhy vrchnostensky určené (neuplatní se tudíž zásada pacta sunt servanda) v době, kdy veřejná moc zároveň omezuje možnosti výdělečné činnosti takových dlužníků. Nelze tak vyloučit, že platební povinnost je uložena někomu, kdo žádný majetek nemá a vlastním přičiněním jej získat nemůže.

Poplatek za provoz systému shromažďování odpadů nezohledňuje ani majetek, ani příjem, ani to, zda poplatník využívá služeb, ke kterým je poplatek vázán. Ukládá povinnost nezletilým poplatníkům, kteří zpravidla nemají ani prostředky k jejímu splnění, ani dostatečnou svéprávnost k samostatnému dobrovolnému plnění. Nesplnění této povinnosti bezvýjimečně – prominutí není možné – spojuje s negativními následky, které se v krajní rovině projeví daňovou exekucí kumulovaného dluhu na prahu dospělého života [k tomu došlo ve věci Ž. B., která byla nezaopatřeným dítětem, a exekvován jí byl příjem z přivýdělku při studiu]. Vláda sice uvedla, že výše poplatkového dluhu mohla dosáhnout nanejvýš 9 000 Kč, což podle jejího mínění nemůže být pro dospělého likvidační. Pomíjí ovšem možnost trojnásobného sankčního zvýšení podle § 11 odst. 3 zákona o místních poplatcích (jde opět o rozhodnutí založené na správním uvážení). Při absenci jakýchkoliv zdrojů, z nichž by mohl být poplatkový dluh uhrazen, ovšem není ani nedoplatek 9 000 Kč (natožpak 27 000 Kč) zanedbatelným břemenem, tím spíše pokud k němu přistoupí i povinnost hradit exekuční náklady.

Uložení daňové či poplatkové povinnosti nezletilým poplatníkům, kteří ji fakticky nemohou splnit (a v právní rovině to od nich nelze spravedlivě očekávat), má vůči těmto poplatníkům rdousivý účinek. Tento účinek se nepochybně projeví jen u části nezletilých poplatníků. Rozpor s ústavním pořádkem je však dán i tehdy, jestliže se rdousivý účinek projeví jen u části poplatníků (odst. 42 nálezu sp. zn. Pl. ÚS 31/13). Samotná skutečnost, že k vymáhání poplatkového dluhu dochází typicky až po dosažení zletilosti, na věci nic nemění- jen tím dochází k odsunutí účinků ústavně nevyhovující právní úpravy do budoucnosti, kde se střetává s ochranou autonomní sféry jednotlivce při utváření podmínek dospělého života.

Nezletilí poplatníci neměli žádné efektivní prostředky ochrany svých práv v rámci nalézacího řízení, byť na ně uložení poplatkové povinnosti mohlo dopadat s neúnosným (rdousivým) účinkem. Jediný prostředek, který může zmírnit nepříznivé dopady, se tak objevuje až v řízení

při placení poplatku – možnost zohlednit tíživou situaci nezletilého při výběru či exekuci poplatku, zejména pak rozhodnutím o posečkání či splátkování jeho úhrady podle § 60 zákona o správě daní a poplatků či § 156 daňového řádu. Ani zde se však nejedná o prostředek ochrany práva nezletilého.

Jednak se jedná o rozhodnutí, na něž poplatník nemá nárok (jsou založena na správním uvážení), jednak jsou jeho práva porušena již při vyměření poplatku v nalézacím řízení. Vláda sama uvádí ve svém vyjádření, že poplatek zásadně není na nezletilém vymáhán do té doby, dokud nemá alespoň nějaký majetek nebo příjem. Jinými slovy, veřejná moc nezletilému uloží platební povinnost bez ohledu na to, zda ji může ovlivnit či splnit, a následně vyčkává, zda a kdy si nezletilý prostředky obstará a dluh z nich zaplatí. Nezaplatí-li dobrovolně, dojde k daňové exekuci. Takový postup je zjevně zaměřen především na zajištění efektivního výběru vyměřeného poplatku, nikoliv ochranu práv poplatníka. Není-li tedy nezletilým poplatníkům k dispozici žádná efektivní ochrana proti případnému rdousivému účinku poplatku, nelze požadavek zvláštní (vyšší) ochrany považovat za splněný.

Právní úprava, která zatěžuje nezletilé poplatkovou povinností bez ohledu na to, zda mají prostředky k jejímu splnění (nebo alespoň možnost si takové prostředky obstarat), zatěžuje je bez ohledu na možnost ovlivnit uložení platební povinnosti (např. zdržením se zpoplatňované činnosti) či se jí alespoň zprostit (např. uplatněním tvrdostní klauzule), je v rozporu s druhou větou čl. 32 odst. 1 ve spojení s čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (absence zvláštní ochrany dětí a mladistvých), se čl. 3 odst. 1 (nepřípustná diskriminace na základě sociálního původu), a s čl. 11 odst. 1 ve spojení s čl. 4 odst. 4 (rdousící účinek poplatku).“

[14] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že výše uvedené závěry je nutno vztáhnout i na nyní projednávanou věc. Poplatek byl vyměřen podle právní úpravy, kterou shledal Ústavní soud protiústavní, s čímž se ztotožňuje i zdejší soud, který z tohoto důvodu sám podal návrh na jeho zrušení.

[15] Ačkoliv k prohlášení protiústavnosti došlo až po vydání přezkoumávaného rozsudku krajského soudu i rozhodnutí žalovaného o odvolání, je z uvedeného nálezu zjevné, že § 10b odst. 1 písm. a) zákona místních poplatcích, ve znění účinném do 30. 6. 2012, v rozsahu, v němž ukládal povinnosti nezletilým poplatníkům, vykazoval znaky protiústavnosti již v době, kdy ve věci rozhodoval žalovaný a totéž platí i o době, kdy krajský soud ve správním soudnictví posuzoval zákonnost jeho rozhodnutí. Jejich postup odporoval Listině základních práv a svobod, tj. předpisu vyšší právní síly. Podrobněji odkazuje zdejší soud na shora citovaný nález Ústavního soudu.

[16] Pokud tedy stěžovatel napadl kasační stížností rozsudek Krajského soudu v Brně, kterým krajský soud shledal zákonným rozhodnutí žalovaného o odvolání opírající se o ustanovení, které bylo v průběhu řízení o kasační stížnosti prohlášeno Ústavním soudem za protiústavní, nelze kasační stížnost zamítnout s tím, že postup správních orgánů měl zákonnou oporu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2005, č. j. 6 A 102/2001 - 59, č. 690/2005 Sb. NSS, ze dne 26. 8. 2006, č. j. 1 Ads 1/2003 - 102, ze dne 24. 6. 2008, č. j. 2 As 52/2004 - 101, či ze dne 20. 1. 2010, č. j. 1 Azs 72/2008 - 68).

[17] Ostatně ve skutkově a právně obdobné věci týkající se rovněž § 10b odst. 1 písm. a) zákona místních poplatcích v rozhodném znění Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 21. 9. 2017, č. j. 2 As 149/2014 - 54, uvedl následující „*Protože stěžovatel* (nynější žalovaný – poznámka soudu) *vyměřil žalobkyni, v rozhodné době nezletilé osobě, poplatek za komunální odpad právě na základě výše uvedeného protiústavního ustanovení zákona o místních poplatcích, je nutno považovat jeho rozhodnutí za nezákonné*".

[18] Nejvyšší správní soud proto shledal kasační stížnost důvodnou a podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu. S ohledem na charakter vytýkaných pochybení Nejvyšší správní soud zrušil i rozhodnutí žalovaného (§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.) a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, ve kterém je právním názorem zdejšího soudu vázán [§ 109 odst. 4 ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., za přiměřeného použití 78 odst. 4 a 5 s. ř. s.].

[19] Na nutnosti zrušení napadeného rozhodnutí o odvolání nemůže ničeho změnit ani to, že magistrát předmětný místní poplatek za komunální odpad stěžovateli následně (po podání kasační stížnosti) prominul (rozhodnutím ze dne 22. 4. 2016, č. j. ŽP/17/2016/PROM, sp. zn. SČ 22218). I po prominutí místního poplatku totiž rozhodnutí, kterým bylo zamítnuto odvolání proti platebnímu výměru, resp. tento platební výměr, kterým byl místní poplatek vyměřen, stále existují. Ostatně žalovaný ani netvrdil, že by tomu bylo jinak.

[20] Protože Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a zároveň zrušil i napadené rozhodnutí žalovaného, rozhodl také o náhradě nákladů řízení (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1, věta první s. ř. s. (ve spojení s § 120 s. ř. s.), podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalovaný ve věci úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Vzhledem k tomu, že stěžovatel měl v řízení o kasační stížnosti i v řízení o žalobě úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení o žalobě i řízení o kasační stížnosti.

[21] V řízení o žalobě představovaly náklady řízení stěžovatele odměnu a náhradu hotových výdajů jeho zástupkyně (stěžovatel byl plně osvobozen od soudního poplatku). V řízení o žalobě byly učiněny tři úkony právní služby (převzetí věci, sepis žaloby a repliky) v hodnotě 3 100 Kč za jeden úkon [§ 1 odst. 1, § 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů; dále jen „advokátní tarif"]. Náhrada hotových výdajů se pak sestává z paušální částky 3 x 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Protože je advokátní kancelář, jejíž je advokátka společníkem, plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se nárok o částku odpovídající této dani, která činí 2 142 Kč (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 9. 2017, č. j. 2 As 149/2014 - 54). Jelikož má stěžovatel právo na náhradu těchto nákladů vůči žalovanému, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že je žalovaný povinen nahradit stěžovateli k rukám jeho advokátky náhradu nákladů řízení o žalobě ve výši 12 342 Kč.

[22] V řízení o kasační stížnosti představovaly náklady řízení stěžovatele odměnu a náhradu hotových výdajů jeho zástupkyně. V řízení o kasační stížnosti byl učiněn jeden

úkon právní služby (sepis kasační stížnosti) v hodnotě 3 100 Kč [§ 1 odst. 1, § 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Náhrada hotových výdajů se pak sestává z paušální částky 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Protože je advokátní kancelář, jejíž je advokátka společníkem, plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se nárok o částku odpovídající této dani, která činí 714 Kč. Jelikož má stěžovatel právo na náhradu těchto nákladů vůči žalovanému, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že je žalovaný povinen nahradit stěžovateli k rukám jeho advokátky náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 4 114 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. října 2017

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu